

Projev prof. ThDr. Petra Pokorného, DrSc., na XIX. valném shromáždění Učené společnosti ČR 20. 5. 2013 v Karolinu

Vážení hosté, kolegyně a kolegové,

Slavnostní část Valného shromáždění Učené společnosti České republiky je především spojena s udílením cen, které směřují do různých odvětví vědy. Učená společnost je sborem představitelů české vědy, i když ne všech významných českých vědců, protože jejich počet členů naší společnosti je omezený stanovami.

Dnes budeme jako každý rok udělovat medaile Učené společnosti, ceny pro mladé vědecké pracovníky a pracovnice a ceny pro středoškoláky a jejich učitele. Udělování medailí a cen je nejradostnější částí naší práce, i když v hospodářské krizi jsme jejich okruh oceněných museli mírně omezit. O to víc si ceníme těch mecenášů, o nichž jsem se zmínil na počátku, kteří nás podpořili i v těchto nesnadných podmínkách.

Činnost Učené společnosti se tím samozřejmě nevyčerpává. V zásadě se podobá činnosti ostatních evropských Akademií věd, ve vztahu k nimž Akademií věd České republiky podle novely zákona o AVČR z roku 2004 a Rámcové smlouvy z roku 2005 Učená společnost ČR zastupuje. Akademie věd je u nás totiž historický název státem podporovaných prominentních vědeckých ústavů, který reprezentují dobrou polovinu celkového vědeckého výkonu v našich zemích. Přece však je tu i druhá oblast vědecké práce, kterou reprezentují především některé univerzity, a která musí mít také své

zastoupení v příslušných mezinárodních organizacích, ale i podíl na rozhovoru a směřování vědy jako celku.

Jsme vděční za to, že Akademie věd nejen plní své zákonem dané závazky vůči Učené společnosti, ale svou vstřícností vytváří kolegiální prostředí, které nám pomáhá a povzbuzuje nás. (Na ni také spočívá tíha práce na odstranění následků výbuchu plnu, o němž jste jistě slyšeli. Ten poškodil budovu Akademie, v níž má i Učená společnost své sídlo.)

Učená společnost se nezadržitelně blíží k 20. výročí svého založení v květnu roku 1994, či přesněji obnovení své činnosti, počítáme-li již rok 1784, kdy císař Josef II. schválil stanovy Královské české společnosti nauk, za začátek její práce. Příští rok bude tedy rokem jubilejním. Rokem 230. a 20. výročí. Za rok vydáme počet ze své práce a představíme ji české veřejnosti podrobněji. Teď však jen několik slov k našemu základnímu poslání, poslání akademiků, kteří denně pracují na svých ústavech a katedrách, ale v Učené společnosti komunikují jako vědecké osobnosti. Taková diskuse má tři roviny.

Nejprve je to rozhovor mezi jednotlivými vědními obory. Na našich pravidelných zasedáních představují jednotliví kolegové nebo příslušnou sekci pozvaní hosté některý významné výsledky svého bádání. Usilujeme o to, aby většina těchto přednášek poskytla inspirující vhled do určité vědecké problematiky, takže bychom je mohli vydat v řadě disputací USp a vracet se k nim v diskusích.

Druhou rovinou je základní rozhovor mezi přírodními a společenskými vědami. K němu patří otázka diferenciací věd,

problém definice společenských věd, problém změn paradigmatu v přírodních vědách a především role jazyka, která je rámcem celé této diskuse.

Třetí a základní rovinou naší práce péče o prestiž vědy jako takové. Nemyslím teď nezbytnou starost o její finanční zabezpečení, k níž Učená společnost není vybavena příslušnýmii pákami. Mám na mysli skutečnou vážnost, kterou vědecká práce do značné míry již požívá, ale v turbulencích neustálých reorganizací o ni nestačí skutečně pečovat. Jde o to, aby vědci tím, jak vystupují, jak svoji práci prezentují , jak ji popularizují a jak spolu komunikují (vycházejí) uměli veřejnosti a zejména mladým lidem ukázat, že vědecká práce je nejen užitečná, ale ve své metodice a kritičnosti i pravdivá, že má smysl, a že je nejen zaměstnáním, ale životní náplní, která přináší uspokojení a radost.

Do dvacátého roku přeji Učené společnosti *quod bonum, faustum, fortunatumque eveniat.*